

TÁJÉKOZTATÓ

Szombathely Megyei Jogú Város 2013. évi környezeti állapotáról

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46.§ (1) bekezdés e.) pontja alapján a települési önkormányzatnak a környezet védelme érdekében elemeznie, értékelnie kell a környezet állapotát és erről tájékoztatni kell a lakosságot. A környezet állapotának vizsgálata során a környezetgazdálkodás egyes szakterületeit értékeljük, az egyes szakterületek, környezeti elemek állapota összességében meghatároz egy környezetminőséget. A felszíni- és felszín alatti vizek, a levegő minősége, a különböző hulladékok kezelési módja, a zaj- és rezgésvédelmi helyzet, a zöldfelületek, a természeti és építészeti értékek állapotának vizsgálata teszi lehetővé a környezetminőség javításához szükséges önkormányzati stratégia kialakítását.

1. Levegőminőség

Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Mérőállomása látja el Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség tevékenységéhez kapcsolódó laboratóriumi feladatokat.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata két hazai önkormányzattal (Szentgotthárd, Mosonmagyaróvár), a Burgenlandi Tartományi Önkormányzattal és az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséggel közös pályázatot nyújtott be a Határon Átnyúló Együttműködés Ausztria-Magyarország EU-s alapokra.

A projekt célja határmenti légszennyezettségi mérőrendszer kialakítása a helyi és a határon áterjedő légszennyezettség folyamatos mérésére.

A négy helyszín: Szombathely, Szentgotthárd, Mosonmagyaróvár és Sarród.

A mérési program végrehajtásához Szombathelyen a Markusovszky utca 5. szám alatt önkormányzati tulajdonú ingatlanon fix telepítésű mérőkonténer került lehelyezésre és egy mobil mérőkocsival is kiegészül a mérési program.

A folyamatos mérendő paraméterek: SO₂, CO, NO_x, O₃, BTEX, szállópor (PM₁₀, PM_{2.5}). A meteorológiai paraméterek (szélsebesség, szélirány, hőmérséklet, páratartalom, légnyomás napsugárzás, UVA, UVB) mérése a szennyeződés keletkezésének ill. terjedésének meghatározására nyújt hasznos információt.

A szállópor mintából időszakonként meghatározható a poliaromás szénhidrogén (PAH) vegyületek és nehézfém tartalom.

A projekt keretében 2013 tavaszán Önkormányzatunk megkapta Szombathely város légszennyezettségi térképét (a megvalósult előzetes légszennyezettségi térképek kidolgozását) a fix telepítésű mérőkonténer elhelyezése (helyszínének kiválasztása) érdekében.

Szombathely város légszennyezettségi térképe jelen tájékoztató mellékletét képezi.

2. Vízinőség

Felszíni vizek

Szombathely közigazgatási területén a Gyöngyös, a Perint és az Aranypatak folyik keresztül. A Gyöngyös-patak a Rába baloldali mellékveze. Átlagos vízmélysége 0,3-

1,5 m. A Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a Gyöngyös patak vizét Kőszegnél havonta egy alkalommal mintavételezi feltáró monitoring keretében.

Az Aranypatak nem feltáró, hanem operatív monitoring hely, ezért annak vizét 3 évente mintázzák és értékelik (az idei év nem volt mintavételi év).

A Perint patak szintén operatív monitoring hely, így Szombathely Oladi részén 3 évente történik a vízmintavételezés. Jogszabályi besorolása alapján azonban Sorkifaludnál évente tizenkettő alkalommal történik vízmintavétel.

A patakok vízminőségéről általánosságban elmondható, hogy a tápanyag és az oxigén háztartás egyes komponensei meghaladják a vonatkozó határértékeket (a felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásának szabályairól szóló 10/2010.(VIII.18.) VM rendelet). Az egyes mért komponensek határérték túllépésének esetére az Országos Vízügytő-gazdálkodási Terv keretében foglalmaztak meg intézkedéseket, melynek összeállításában a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság is részt vett. A Terv felülvizsgálata a 2013. évben megkezdődött (részletesen: www.vizeink.hu)

Felszín alatti vizek

Hazánkban szinte mindenütt jelen van a felszín alatti víz valamilyen típusa. Ennek következménye, hogy a vezetékes vízellátás – más országokhoz képest szinte egyedülálló módon - csaknem száz százalékban felszín alatti vizet juttat a lakásokba.

A kutak, kútcsoportok felszíni és mélységbeli környezetét vízbázisnak nevezzük. A biztonság fokozását, szükség esetén megteremtését szolgálja a 123/1997 (VII. 18.) Kormányrendelet. A rendelet szerint védőterületet, védőidomot kell kialakítani a vízbázisok biztonsága érdekében. Ehhez a vízbázist kellő részletességgel – kutató fúrásokkal, geofizikai-, izotópos és vízkémiai vizsgálatokkal – fel kell tární és az így szerzett ismeretek alapján kell méretezni a védőterületeket, védőidomokat. Részletes előírásokat ad a rendelet ahhoz, hogy milyen szennyező-, vagy potenciális szennyező tevékenységek végzése tilos a védőterületen. Ennek nyomán a valóban káros szennyező tevékenységeket meg kell szüntetni, újabbakat pedig nem szabad elkezdni. A vízmű üzemeltetése során figyelőkút rendszerrel ellenőrizni kell a víz minőségét, még mielőtt az elérné a kutakat, hogy látni lehessen, mennyire eredményesek a védelmi intézkedések. Ha mindez megtörténik, elmondhatjuk, hogy vízellátásunk biztonságba került. A jogszabály érvényre juttatása érdekében a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság működési területén a vízbázisvédelmi kormányzati célprogram keretében 24 sérülékeny vízbázis vízbázisvédelmi munkái fejeződtek be az elmúlt években.

Szombathely közvetlen környékén az alábbi vízbázisok találhatóak:

1. Szombathely Területi Vízmű Perenyei Vízbázis
2. Szombathely Területi Vízmű Balogunyomi Vízbázis
3. Szombathely Területi Vízmű Sárdéri Vízbázis
4. Szombathely Területi Vízmű Déli Vízbázis
5. Szombathely Területi Vízmű Újperint Vízbázis

A fenti vízbázisok részletes leírása a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság honlapján „Vízbázisvédelem” címmel megtalálható.

(http://www.nyuduvizig.hu/upload/vizbazisvedelem_szombathely.pdf)

Ivóvíz

A VASIVÍZ Zrt. (továbbiakban: Zrt.) vízminőség-ellenőrzési feladatait akkreditált vizsgálólaboratórium látja el. A vízellátórendszerekhez tartozó településeken, így Szombathely városában is, éves mintavételi ütemterv alapján ellenőrzik a víznyerőhelyek, a vízkezelési technológiák, a tárolt és szolgáltatott ivóvíz minőségét fizikai, kémiai, bakteriológiai és mikroszkópos biológiai szempontból. Az eredmények azt mutatják, hogy a hálózatba táplált víz a Szombathelyt is ellátó rendszeren jó minőségű. A vas és a mangán eltávolítására a vízműtelepeken vízkezelési technológia épült ki. Technológiai módosításokkal, fejlesztésekkel ma az ammónium és az arzén vonatkozásában is tartani tudják a szigorú előírásokat.

A Zrt. a laboratóriumot érintő fejlesztésekben élen jár a vízműves szakmában. A kémiai vizsgálatok mellett mikroszkópos biológiai és bakteriológiai vizsgálatokat is végeznek. Folyamatosan változtak a jogszabályok, a vizsgálati szabványok, egyre újabb technológiai eljárások jelentek meg, így célul tűzték ki a meghatározható komponensek körének bővítését, a mintavételek és vizsgálatok számának növelését. A feladatok megvalósításához új, a szerves és a szervesetlen mikroszennyezők vizsgálatára is alkalmas nagyműszerekre, továbbá az ezekhez tartozó minta-előkészítési eszközök és berendezések beszerzésére, valamint új módszerek bevezetésére volt szükség. A fejlesztéseknek köszönhetően ma 314-féle összetevő meghatározását tudják elvégezni.

Szennyvíz

Vas megye településeinek vízellátása 1992-ben már 100%-os volt, de a csatornahálózatok kiépítésének felgyorsulása csak később kezdődött. A felhasználókhoz szállított ivóvíz jelentős részéből szennyvíz keletkezik, amelynek összegyűjtéséről és kezeléséről a közműhálózat segítségével gondoskodunk. A tisztítás a környezet megóvása, az ivóvízbázisok védelme és az élővizek minőségének szinten tartása érdekében is elengedhetetlen.

A Zrt. elsősorban elválasztott rendszerű csatornahálózatokat üzemeltet, de Szombathely és Kőszeg belvárosi részén egyesített csatornarendszer szállítja el a csapadékvizet is.

Az üzemeltetett telepek eltérő technológiával működnek. A Szombathely-Kőszeg regionális szennyvízrendszer 31 település, közel 120 000 lakos szennyvizét egy központi tisztítóra vezeti.

A települések kommunális folyékony hulladékát mintegy negyvenezer csatorna-rácsatlakozáson keresztül, több mint kilencszáz kilométer gerincvezetéken, szennyvízátemelők (239 db) és, nyomóvezetékek segítségével juttatja el a VASIVÍZ Zrt. a szennyvíztisztító telepekre.

Az elmúlt évek műszaki fejlesztései:

A szombathelyi szennyvíztisztító iszapvonalának kiépítése, a mechanikai tisztítás kiépítése és rekonstrukciója (2010)

A szombathelyi szennyvíztisztító biológiai tisztítás rekonstrukciója (2010)

Szennyvízátemelők folyamatos rekonstrukciója

A tisztítóaknában a folyamatirányítás kiépítése

A szennyvíztisztítók és átemelők távfelügyelő rendszerének kiépítése

A csatornahálózatok karbantartását, mosatását, kamerázását folyamatosan végzik a rendelkezésre álló csatornakamera és kombi mosó-tisztító berendezések segítségével. Az illegális csapadékvíz-bevezetéseket speciális berendezéssel, úgynevezett füstöléses eljárással derítik fel. A csatornarekonstrukciónál csőbélést, a csőcsatlakozások hibáinak, tömítetlenségeinek javítására kitakarás nélküli modern technológiát használnak.

A csatornahálózatok részét képezik a szennyvízátemelők is, amelyeknek bekapcsolása a folyamatirányításba évek óta tart. Az átemelők teljes építészeti, gépészeti és villamos rekonstrukciója a szennyvíz agresszív hatása okozta korrózió miatt folyamatos feladatot jelent.

A szennyvizet a tisztítótelepeken mechanikai, biológiai és részben kémiai úton kezelik. Évente mintegy 11 millió m³ szennyvizet tisztítanak meg, amelyhez 7,3 millió m³ számlázott szennyvízmennyiség tartozik.

A tisztított és számlázott szennyvízmennyiség közti különbség a telepekre jutó csapadék-, illetve talajvíz miatt keletkezik.

Szennyvíztisztító telepeinken az elmúlt időszakban jelentős technológiai fejlesztések valósultak meg.

A műszerezés és automatizálás minden szennyvíztisztító telepen megvalósult, a folyamatirányító rendszerbe való integrálás most is zajlik, így a központi diszpécser szolgálat szükség esetén beavatkozhat a telepek működésébe.

A régi tisztítótelepeken legnagyobb mértékben a fűvók és a levegőztető rendszerek használatát el, ezek felújítása az elmúlt években megtörtént.

A Szombathely-Kőszeg szennyvíztisztító rendszer több ütemben fejlődött. 2010-re kiépült az iszapvonal, valamint elkészült a mechanikai és biológiai tisztítás rekonstrukciója is.

2011-ben zárult le a Szombathely-Kőszeg regionális szennyvíz-elvezetési és -tisztítási rendszer fejlesztése az ISPA/KA program keretében.

Három ütemben - messze túlteljesítve az eredeti célkitűzéseket - sikerült a teljes támogatási összeget felhasználni a technológia és az infrastruktúra korszerűsítésére.

A projekt keretében csatornahálózat, a szennyvizek továbbvezetésére főgyűjtő és nagy teljesítményű átemelő épült Szombathely nyugati városrészében.

A rothasztó tornyokban keletkező biogázból egyrészt a telep ellátását szolgáló villamos energiát termel a Zrt., másfelől a folyamat során képződő hőmennyiség megoldja a kiszolgáló épületek fűtésének nagy részét. A levegőztető medence átalakítása, továbbá a fűvógépház teljes gépészeti és részben építészeti rekonstrukciója is megvalósult.

A víztelenített és kigázosított iszapból mezőgazdasági elhelyezésre alkalmas komposzt készül az új komposztálótelepen.

A szennyvíztisztító telep új berendezésekkel, eszközökkel gazdagodott, lecserélésre kerültek a csatorna-karbantartó gépek. Modern műszerekhez jutott a laboratórium is.

A „Szombathely Megyei Jogú Város szennyvízelvezetési és -tisztítási rendszerének fejlesztése” című projekt a régió egyik legjelentősebb környezetvédelmi beruházása volt, amely hosszú távra megteremtette a biztonságos és környezetbarát üzemeltetés feltételeit.

Tisztított jellemzők	szennyvíz	Mértékegység	Határérték	Átlagérték
pH			6.5-9	7.5
Nitrogén (NH ₃ , NH ₄)		mg/l	5	1.1
Nitrit		mg/l	-	01
Nitrát		mg/l	-	280
Összes nitrogén		mg/l	10	80
KOI cr		mg/l	75	307
BOI ₅		mg/l	25	50
Összes foszfor		mg/l	1	02
SZOE		mg/l	15	10
Össz. lebegőanyag		mg/l	35	66
Aktív klór		mg/l	-	-
Coliformszám		mg/l	-	-

3. A természet, táj és az épített környezet viszonya

A városnak három zöld szíve nevesíthető: A Gyöngyös partján terül el a Kámoni Arborétum, a Bartók Béla krt. mellett található a Csónakázó-tó és a sziget, valamint a város nyugati szélén a Parkerdő.

A Kámoni Arborétum Szombathely város északi részén, részben Kámon, részben Herény városrész területén fekszik. Éghajlatára kedvező a területén átfolyó Gyöngyös patak és a Kerka árok hatása, melyet felhasználva létesítették a tórendszert, ami esztétikailag szép és párás környezetet biztosít a növények számára. Az eredetileg fűz-nyár-éger valamint szil-kőris-tölgy ligeterdő fomatuzsálemei részben ma is megtalálhatók.

A Kámoni Arborétum az évtizedek során sajnos a bekelezések (elhullott magvak által felnőtt növények) miatt elvadult, elveszítette eredeti szerkezetét és a természetes elöregedés, viharok során számos értékes faegyed pusztult el. Időszerűvé vált hát az arborétum teljes rekonstrukciója. A 2013. évben ezen létszükségletű munkálat megtörtént, így ma már teljes pompájában áll előttünk ezen természeti csodasziget.

1961 nyarán az egykori téglagyári gödrök helyén kezdték el a Csónakázó-tó tavainak létesítését, amelyeket 1965-től vehettek birtokba a szombathelyiek. 2 évvel később fákat telepítettek a környékre, és hála a gondozásnak, mára a Csónakázó-tó és környéke Szombathely egyik legszebb részévé vált. Kikövezett sétányon körbejárható az egész tó, melynek kerülete közel 1500 m. Pályázati hozzájárulással az idei évben a sziget megújult, a tó körül felújított futóút kerül kialakításra és a parkolóhelyek száma is bővül.

A Parkerdő sportolási és kirándulási lehetőségeket kínál a helybeliek és a turisták számára. A várostól kb. 3 km-re lévő kirándulóhelyet a Szombathelyi Erdészeti Zrt. jogelődje hozta létre mintegy 500 hektáron Szombathely és Sé határában. Az erdőt

elsősorban cser, tölgy, akác és erdei fenyő alkotja. Autóparkolókat, vendéglátóhelyeket, futballpályákat és szalonnasütő helyeket is kialakítottak. A velemi Fafaragó Stúdió által készített egyedi gyerekjátékok, és a játszótér nagy örömet szereznek a kicsiknek. Az erdőterületen biciklizésre is alkalmas sétautakat és 20 állomásos erdei tornapályát építettek ki. A parkerdőig aszfalton biciklizhetünk, míg az erdő már a terepkerékpárosoknak kedvez. A 8,6 kilométer hosszú útrendszer három különböző hosszúságú és nehézségű pályából áll. „A”: Alapkör kb. 2,3 km, enyhe emelkedővel, lejtővel. „B”: kb. 3,7 km keményebb emelkedőkkel, lejtőkkel. „C”: kb. 2,6 km, enyhébb emelkedővel és lejtővel. Az egyes szakaszok, egymással összevonhatók. A bejáratnál térkép és információs tábla segíti az eligazodást.

A települési és az épített környezet állapota

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése. Az épített környezet a környezet tudatos, építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja.

Általában a települési környezet alapvető eleme az életminőség problémakörének, a városokban ugyanis viszonylag kis területen számos üzem és intézmény működik, ezért együttesen és hatványozottan jelentkezhet a környezeti ártalmak minden fajtája.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata a 2013. évben megalkotta a településképi véleményezési eljárásról, valamint a településképi bejelentési eljárásról és a településképi kötelezésről szóló rendeleteit. E rendeletek célja többek között, hogy az eljárások során vizsgálható legyen azon építészeti terv, mely a természetes környezetbe nem illeszthető, arra negatív hatással bírna.

4. Hulladékkezelés

Szombathely városában a közszolgáltatást a SZOVA Zrt. végzi közszolgáltatási szerződés keretében. A Közgyűlés a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény által a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást végző gazdasági társaságokkal szemben támasztott követelményekre tekintettel a SZOVA Zrt-ből új gazdasági társaság létrehozásáról döntött.

A Körmendi úti Hulladékudvarra a 2013. évben ezidáig beszállított hulladékok mennyisége: 5.803 tonna.

Lim-lom + maradék hulladék:	526 tonna
Építési törmelék:	2.649 tonna
Egyéb hulladék (gumi, elektromos hulladék):	cca. 300 tonna
Újrahasznosított hulladékok:	
- papír	230 tonna
- PET	85 tonna
- Üveg	200 tonna

Zöldhulladék:

- közület	1.305 tonna
- lakosság	485 tonna

Veszélyes hulladék: 23 tonna

A hulladékudvart igénybevevők száma: 23.200 fő (lakosság 16.500 fő, saját cég 4300 alkalom, Szom-Park Kft. 1700 alkalom, Megoldás Kft. 698 alkalom, egyéb)

A szelektív hulladékgyűjtő szigetek száma a városban 80 db, melyekről az egyes hulladéktípusok speciális tömörítőlapos hulladékgyűjtő gépjárművel kerülnek elszállításra előre ütemezett időrendben.

Az Erdei iskola úti lerakóba ebben az évben a lakosságtól 160.790 m³ / 227970 tonna, a közületektől 67.180 m³ / 22963 tonna hulladék került beszállításra. A közszolgáltatást igénybevevő lakások száma: 33858 db.

Szombathely város közterületi tisztántartásában jelentős szerepet játszik a kihelyezett 1500 db hulladékgyűjtő. E gyűjtőkből 2013. évben megközelítőleg 155 tonna szemét került ártalmatlanításra.

Az illegálisan lerakott hulladék mennyisége ebben az évben kb. 25 tonna volt.

A hulladékról szóló törvénynek megfelelően 2015. január 1-től Szombathelyen is bevezetésre kerül a zsákos szelektív hulladékgyűjtés, ami az újperinti városrészen már üzemel. A korszerű hulladékgazdálkodás elengedhetetlen feltétele a folyamatos géppark fejlesztés. Tervbe van véve több gépjármű (variopress, kompaktor stb.) beszerzése is.

5. Zajvédelem

A zajhelyzetet a közlekedési eredetű zajjellemzők, valamint a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó zajhatások határozzák meg. Az üzemi, szabadidős tevékenységekre vonatkozó előírásokat a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007.(X.29.) Korm. rendelet tartalmazza, míg a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapítása a 27/2008.(XII.3.) KvVM-EüM együttes rendeletben foglaltak szerint történik a hatósági eljárások során.

Az országos jogszabály hatálya nem terjed ki a közterületi rendezvényekre, azonban az önkormányzat jogszabályai felhatalmazás alapján megalkotta a 33/2012.(XI.12.) önkormányzati rendeletet, mely előírja ezen esetekre a zajvédelmi követelményeket.

A rendelet hatálya kiterjed a vendéglátóegység épületen kívüli területén hangosító berendezés üzemeltetésére, közterületen hangosító berendezés üzemeltetésével járó rendezvény tartására, továbbá meghatározott, környezethasználatnak minősülő tevékenységekre (olyan zajhatással járó, géppel, berendezéssel végzett szabadtéri tevékenység, amely alkalmas mások nyugalmának megzavarására, így különösen az építési és bontási tevékenység - betonkeverő, univerzális munkagép, földmunkagép használata -, a favágás, a fűrészelés, a zöldterület-fenntartási tevékenység, fűnyírás).

A rendelet előírásai közül – figyelemmel a panaszok típusára – az alábbi rendelkezéseket emeljük ki:

Szabadtéri alkalmi rendezvényen hangosító berendezés működtetése - az állami, valamint Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata által megrendezett közterületi rendezvények, a Savaria Történelmi Karnevál és a Szentivánéji Vígasságok rendezvények, továbbá a vendéglátó-, szolgáltató egységekhez tartozó szabadtéri kerthelyiségek, teraszok kivételével - a nyári időszakban 9⁰⁰ -24⁰⁰ óra között, egyéb időszakban 9⁰⁰ -22⁰⁰ óra között lehetséges.

Vendéglátó-, szolgáltató egység - épületen kívüli - kerthelyiségében, teraszán állandó vagy alkalmi jelleggel hangosító berendezés üzemeltetése, rádió- és televízió-közvetítés, élőzene a nyári időszakban 9⁰⁰ -23⁰⁰ óra között, egyéb időszakban 9⁰⁰ -22⁰⁰ óra között, a Savaria Történelmi Karnevál időtartama alatt 8⁰⁰ - 24⁰⁰ óra között lehetséges.

Az új szabályozással csökkenteni kívántuk a lakókat érő „zajszennyezést”, növelve ezáltal a pihenéshez való jogukat.

6. Jövőkép

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Szombathely város kibővített környezetállapot értékelésére környezetvédelmi szakértőt kért fel. A dokumentáció összeállítása folyamatban van, annak tartalmáról a 2014. évben szintén tájékoztatjuk a lakosságot.